

YLÄ-SAVO — KÄTKÖSTÄ KÄRKEEN

Ylä-Savo on harvinainen yhdistelmä harvaan asutun Suomen haasteita, mutta samanaikaisesti maailmanluokan vientiteollisuutta. Se osoittaa, että vaikeatkaan lähtökohdat eivät estä menestystä — kunhan tehdään oikeita asioita.

Kun Suomi etsii kasvureseptiään, katse kannattaa kääntää Ylä-Savoon: fiksit investoinnit tänne kiihdyttävät taloutta niin alueella kuin koko itäisessä ja pohjoisessa Suomessa.

Ylä-Savo tiiviisti

Ylä-Savo on kahdeksan kunnan (**Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi, Vieremä, Pielavesi, Keitele ja Rautavaara**) ja noin 55 000 asukkaan alue, jonka keskus on Iisalmi. Alueen yritystoiminta on sen kokoon nähden hämmästyttävän vahvaa ja kansainvälistä. Ylä-Savossa toimivat muiden muassa globaalisti johtava metsäkonevalmistaja **Ponsse** (liikevaihto 750 M€, vientiä 77 % liikevaihdosta), maanalaisten kaivosten ja tunneliteknologian suunnannäyttäjä **Normet** (konsernin liikevaihto 482 M€, toimipisteitä yli 50 maassa), **Olvi** jonka markkinaosuus on Suomen kaikesta oluesta noin puolet, Suomen suurimpiin puunjalostajiin kuuluva, yli 90% tuotannostaan vientiin suuntaava **Keitele Group**, ammattilaisäänentoiston maailmanluokan brändi **Genelec**, Pohjoismaiden suurin ambulanssivalmistaja **Profile Vehicles** sekä Suomen suurin juustola Lapinlahdella **Valion** tehtailla. Maatalous on merkittävä elinkeino ja alueen metsävarat palvelevat koko Suomea. Vihreää siirtymää edistävät alueen biokaasuhankkeet sekä uusiutuvan energian lisääntyvä tuotanto. Lisäksi Rautavaaralla sijaitseva Tiilikajärven kansallispuisto tarjoaa edellytykset luonnosta nauttimiselle.

Kolme kasvun lähde — kaikki Ylä-Savossa

KASVU SYNTYY IHMISSISTÄ

Ylä-Savon veturiyritysten kasvun suurin yksittäinen pullonkaula on osaavan työvoiman saatavuus. Ratkaisu on alueellisen saavutettavuuden ja työelämäyhteyden vahvistaminen — ja samalla työperäisen maahanmuuton käytäntöjen sujuvoittaminen. Ylä-Savo on mitä luontevin koealue uusiin käytäntöihin, sillä siellä yhdistyy niin työvoiman kysyntä, edullinen asuntokanta sekä luontevat yritysytteudet. Onnistuneet kokeilut voidaan skaalata muualle Suomeen.

TKI-panostusten suuntaamisessa on tunnistettava teollisuuden veturiyritysten ja niiden alueellisen pk-alihankintaverkoston merkitys. Nämä ekosysteemit tuottavat kasvua siinä missä startupitkin — mutta usein pienemmällä riskillä koska markkinat ovat jo olemassa.

Ylä-Savo tavoittelee:

- **Itä- ja Pohjois-Suomen korkeakoulujen yhteistyötä** alueen yritysten kanssa DI- ja tekniikan koulutuspolkujen luomiseksi Ylä-Savoon, sekä kohdennettua valtion rahoitusta alueellisiin ohjelmiin.
- **Alueen ammatillisten oppilaitosten toimintaedellytysten kehittämistä** erityisesti huoltovarmuuskriittisillä aloilla.

- **Joustavia työperäisen maahanmuuton käytäntöjä ja alueellista päätäntävaltaa** — Ylä-Savo ilmoittautuu kansalliseksi kokeilualueeksi.
- **Julkisen TRL 4–7 -rahoituksen vahvistamista** — teknologioiden kehittämiseksi innovaatioista valmiiksi ratkaisuiksi.

KASVU SYNTYY LUONNONVAROISTA

Ylä-Savon alkutuotanto ja luonnonvarat — maidon- ja lihantuotanto, puuvarat sekä puhdas luonto— ovat yhtä aikaa elinkeino, huoltovarmuustekijä ja uuden elinvoiman kasvualusta. Lapinlahden Valion tehdas vastaanottaa neljänneksen Valion raakamaidosta ja sen ympärille rakentuu kansallisesti merkittävä maidon- ja lihantuotannon keskittymä. Parhaillaan tehtävä yli 60 miljoonan euron investointi kertoo, että yksityinen pääoma uskoo alueen tulevaisuuteen — kunhan maatilojen kannattavuus turvataan.

Metsä- ja biotalouspohjaisen teknologian kehittämisessä Ylä-Savo on koko maan kannalta keskeinen näyttämö: koneet, niiden käyttäjät, raaka-aine ja jalostava teollisuus ovat alueella käden ulottuvilla. Laajat luontoalueet kuten Pielaveden vesistöalueet sekä Tiilikkajärven kansallispuisto luovat erityisesti pienemmille kunnille skaalautuvan — eikä muualle siirrettävissä olevan — työvoimavaltaisen matkailuelinkeinon kasvumahdollisuuden.

Ylä-Savo tavoittelee:

- **Alueen elintarvikeklusterin alkutuotannon kannattavuuden parantamista** — YMP-rahoituksen ja huoltovarmuusstrategian on tunnistettava Ylä-Savon kansallisesti merkittävä rooli maidon- ja lihantuotannossa. Kannattavuuden varassa voidaan rakentaa kestävästi myös ruokavientiä.
- **Puhtaan siirtymän investointien aktiivista edistämistä** – Ylä-Savossa on merkittävä potentiaali tuuli- ja aurinkovoiman rakentamisessa sekä puhdasta energiaa hyödyntävien investointien vauhdittamisessa.
- **Riittäviä panostuksia luontomatkailun perusinfraan ja reitteihin** — kansallispuistot ja retkeilyalueet ovat kansainvälisen elämysliiketoiminnan kasvualusta.
- **Biokaasun käytön lisäämistä ja markkinoita luovaa regulaatiota** – kotimainen biokaasu vahvistaa huoltovarmuutta, omavaraisuutta ja pitää energiaeurot kotimaassa
- **Kestävää metsäpolitiikkaa** – metsien kestävä käytön mahdollisuus on tärkeää kotimaisen metsäteollisuuden kilpailukyvyllä sekä haja-asutusalueiden työllisyydelle.

KASVU SYNTYY MARKKINOILLE MENOSTA

Hyvääkään tuote ei kasvata kakkua, ellei se liiku. Siksi logistiset yhteydet ovat ensiarvoisen tärkeitä. Alueella risteää kaksi merkittävää kuljetuskäytävää. **Iisalmi–Ylivieska-rata** yhdistää kaksi TEN-T-käytävää. Rata on yksiraiteinen, välityskyvyltään rajallinen eikä sen perusparannukseen ole osoitettu rahoitusta — juuri nämä seuraavat askeleet nostaisivat radan vientiteollisuuden tarpeita vastaavaksi.

Valtatie 5 on itäisen Suomen ainoa yhtenäinen pohjois–etelä–päätieyhteys Lusista Sodankylään. Se kulkee kuuden maakunnan (Päijät-Häme, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Lappi) halki ja on tärkeä koko Itä-Suomelle. Sitä pitkin kulkevat niin vientiteollisuuden raskas liikenne, puukuljetukset, elintarvikkeet kauppoihin kuin turvallisuuden ammattilaisten tarvitsema kalusto.

Ylä-Savo tavoittelee:

- 1) **Iisalmi–Ylivieska-radon perusparannusta, välityskyvyn parantamista sekä kaluston uusimista** — päätetään tarvittavasta rahoituksesta siten, että kohtaushaarat ja raidetekniikka voidaan ajantasaistaa sekä toteuttaa jatkokehityksen suunnittelu. Näin kahden TEN-T-käytävän yhdistävän poikittaisradan potentiaali saadaan täysimääräisesti alueen elinkeinoelämän – ja sotilaallisen liikkuvuuden - käyttöön. Kiskobussiliikenteen käynnistäminen modernilla kalustolla tulee käynnistää.
- 2) **Savon radan nopeuttaminen, välityskyvyn parantaminen ja kaksiraiteisuuden suunnittelun edistäminen** - Savon radan asema Itä-Suomen merkittävänä kuljetusväylänä tulee huomioida hallituksen rahoituspäätöksissä.
- 3) **VT5 Siilinjärvi- Iisalmi–Kajaani -osuuden suunnittelun käynnistämistä ja ohituskaistojen rahoitusta** osana itäisen Suomen maakuntien yhteistä VT5-kokonaisuutta. Valtaväylästä saadaan täysi ilo ja kannattavuus irti vain, jos se on kunnossa koko matkaltaan.
 - a Rahoituksen edistäminen
 - i Valkeinen – Taipale (Nerkoon kohta)
 - b Suunnittelukohteeksi saaminen
 - i Siilinjärvi – Alapitkä
 - ii Soinlahti – Sukeva, erityisesti Linnaportin liittymä
- 4) **Alemman asteen tieverkon kunnostusmäärärahojen tason nostoa.** Biopohjaisen energian sekä metsäteollisuuden raaka-aineiden sekä maataloustuotteiden kuljetukset sekä sotilaallinen liikkuvuus vaativat toimivaa alemmaa tieverkkoa.

Ylä-Savossa yhdistyy globaali huipputeknologia ja korkean lisäarvon vienti harvaan asutun Suomen luonnonläheisyyteen. Molemmista voi syntyä uutta kasvua — ja Ylä-Savossa veroeurolla on poikkeuksellisen suuri vipuvaikutus.

Tiukkoina aikoina panokset on suunnattava oikein. Ylä-Savossa investointi saadaan kannattamaan — todistetusti.